



Renmarkskommittén

N 2021:02

Lisa Englund Krafft

Huvudsekreterare

lisa.englund.krafft@regeringskansliet.se

PM 40 – Turistnäring kring jakt och fiske

Renmarkskommitténs uppdrag är att utreda rättsförhållandena när det gäller upplåtelse av jakt och fiske på mark under statens omedelbara disposition i renskötselområdet. Kommittén ska också lämna förslag på en tillfällig reglering i avvaktan på den större översyn av rennärlagen som kommittén ska göra.

Under sitt arbete ska kommittén ta hänsyn, förutom till samernas rättigheter, även till den övriga lokalbefolkningens, däribland den nationella minoriteten tornedalingar, och övriga invånares kultur, traditioner, intressen och behov av att kunna jaga och fiska samt till annan näringsverksamhet såsom skogsbruk och turism.

När det gäller turistnäringen drivs den i huvudsak av lokala entreprenörer. Det handlar om en rad olika typer av verksamheter, som ofta går in i varandra. Det handlar om fiskecamper, stugbyar, guideföretag, kursverksamhet och transportservice.

Många av företagen är av nödvändighet mångsysslare, vilket innebär att man kan ägna sig åt flera typer av verksamhet och vända sig till flera målgrupper. Som exempel kan för en stugby skidåkare vara den största kundgruppen under vintern, vandrare under sommaren och småviltsjägare under hösten. Genom kombinationen möjliggörs en helårsverksamhet.

Att med siffror kvantifiera turistnäringens samhällsekonomiska värde kommer inte vara möjligt. De flesta av turistföretag drivs som enskilda firmor och verksamheten är ofta blandad. Det innebär att det saknas möjlighet att via offentliga register identifiera de företag som ägnar sig åt

jakt- och fiskerelaterad verksamhet. Inte heller kan verksamheternas förädlingsvärde i de jakt- och fiskeanknutna grenarna beräknas, eftersom verksamheterna som utgångspunkt är blandade.

Att verksamheterna har betydelse står dock klart. Endast genom sökningar på nätet har ett tiotal företag kunnat identifieras per berörd kommun. Enligt uppgifter från kommunernas näringslivssekreterare kan det dock röra sig om ett trettiotal företag per kommun som är direkt involverade i turistverksamhet. Möjligheterna till lokalt entreprenörskap är också på många orter, i synnerhet där befolkningsutvecklingen går tillbaka, en nyckel till att kunna stanna och verka lokalt. Värdet av ett lokalt näringsliv är alltså större än i siffror.

Sekretariatet har inom ramen för arbetet med att inhämta uppgifter om jakt- och fisketurism träffat ett antal entreprenörer inom jakt- och fisketurism. För att ge en bild av hur sådan verksamhet kan bedrivas ges några exempel nedan.

Det ska noteras att ett och samma företag kan bedriva flera av verksamhetsgrenarna nedan.

Verksamhetsgrenar inom jakt- och fisketurism

Paketresor

En typ av näringsverksamhet kring jakt och fiske är inriktad mot paketresor. Innebörden är att företaget, utifrån kundens önskemål, ordnar med boende, förtäring, transport och guide. Boende kan t.ex. ordnas genom att företaget hyr en renvaktarstuga för kundens räkning, eller att kunden bokas in hos en stugby. Transport kan avse hyrbil eller, om det behövs för att ta sig till ett visst jaktområde eller ett visst vatten, skoter eller helikopter. Guide vid småviltsjakt är som utgångspunkt en hundförare.

Högsäsong för paketresor avseende småviltsjakt är från och med jaktstarten i mitten av augusti till och med slutet av september, då snön ofta lägger sig i fjällområdet.

Kunderna löser själva jaktkort, vilket är en förutsättning med det nuvarande systemet.

Paketlösningen är som utgångspunkt framtagen utifrån att jakten ska bedrivas inom ett visst jaktområde. Om detta jaktområde då inte är tillgängligt för småviltsjakt dras förutsättningarna för kundens bokning undan, vilket drabbar företaget. Förutsebarheten beskrivs mot denna bakgrund som avgörande för den här typen av näringsverksamhet.

Guidning och utbildning

En annan typ av verksamhet, som ofta bedrivs i kombination med andra, handlar om att erbjuda guidning. Guider för småviltsjakt är som utgångspunkt hundförare.

Sådana erfarna hundförare kan även erbjuda hundträning. Det handlar då om att träna upp hundar för småviltsjakt.

Medan småviltsjaksäsongen, som har angetts, infaller i början av hösten så är högsäsong för hundträning mitten av februari till mitten av mars.

Jakt- och fiskecamper

I norra Sverige finns ett antal jakt- och/eller fiskecamper. Dessa erbjuder paketlösningar med boende och förtäring.

När det gäller fiske är campen ofta knuten till ett visst vatten för exklusivt fiske. Det kan handla om ett eget vatten eller om ett arrenderat vatten på statens mark.

Kombinerade jakt- och fiskecamper erbjuder även paket kring småviltsjakt. Liksom när det gäller andra paketlösningar kan guide ingå i paketet. Detsamma gäller transporter.

Stugbyar

I anslutning till fjällområdet nyttjas stugbyar av såväl småviltsjägare som fiskare. Under perioden mitten av augusti till slutet av september, då beläggningen efter semesterperioden annars skulle gå ner väsentligt, bokas stugor i hög utsträckning av småviltsjägare. På motsvarande sätt ger fisket under vårvintern bokningar som gör att verksamheten kan hålla igång. Även under resten av säsongen finns många fiskare, ofta familjer som är ute efter en gemensam upplevelse, bland kunderna. Flera av stugbyarna har egna restauranger.

Helikopterföretag

I och med den bitvis svåråtkomliga terrängen är helikopterverksamheten i norra Sverige av stor betydelse. En viktig kund är samebyarna, som anlitar helikopterföretag både för transporter och för att driva renar. Också länsstyrelserna anlitar helikopterföretag, t.ex. i anslutning till den rovdjursinventering som görs tillsammans med samebyarna.

Även småviltsjägare och fiskare utgör en viktig kundgrupp för helikopterföretagen. Jägare och fiskare flygs till fjälls under hela barmarkssäsongen, och då särskilt från juli till och med september.

Lite om kundstocken

De näringsidkare som sekretariatet har träffat beskriver samstämmigt att de kapitalstarkaste kunderna finns på jaktsidan. När det gäller fiske behöver man som utgångspunkt kunna erbjuda exklusivt fiske i ett visst vatten för att, utöver rena boendelösningar, kunna få ekonomi i verksamheten.

Den största andelen av kundbasen kommer från Sverige. I princip ingen är dock bosatt inom kommunen, vilket innebär att en begränsning av jakt och fiske till lokalbor skulle göra att i princip all jakt- och fisketurismrelaterad verksamhet behöver läggas ner.

Sett till utländska kunder är de nordiska grannländerna störst, men även jägare och fiskare från Tyskland, Schweiz och Italien kommer för att jaga i de svenska fjällen. Dessa jägare är ofta i högre grad än de svenska beroende av de utvidgade tjänster som de lokala företagen med inriktning på jakt och fiske erbjuder, som guidning och transport.

Lite om förutsebarhet

Något som är genomgående i kontakterna med turistnäringen handlar om vikten av förutsebarhet.

För att kunder ska boka in sig för småviltsjakt med boende i ett visst område förutsätter det att kunden kan utgå från att jakt också kommer kunna bedrivas där. Detsamma gäller bokning av transporter, t.ex. med helikopter. Just förutsebarheten beskrivs också som avgörande t.ex. för att lån ska beviljas för investeringar i jakt- och fiskerelaterad näringsverksamhet.